

Sygn. akt VI U 327/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Sieczkarz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 września 2016 r. w S.

sprawy B. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania B. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 4 kwietnia 2016 roku znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2016 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpoznaniu wniosku z 3 marca 2016 roku, odmówił B. K. (1) prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 13 listopada 1987 roku do 30 listopada 2002 roku oraz od 4 maja 2006 roku do 31 grudnia 2008 roku, gdyż pracodawcy nie potwierdzili, że ubezpieczony wykonywał wówczas pracę wymienioną w załączniku 1 lub 2 do ustawy z dnia 18 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.

B. K. (1) złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. (1) urodził się w dniu (...).

W dniu 3 marca 2016 roku złożył w ZUS O/S. wniosek o emeryturę pomostową.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek - k. 1-4, pl. III akt ZUS.

B. K. (1) legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym 40 lat, 5 miesięcy i 19 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Niesporne, a nadto dowód: dokumenty w aktach ZUS.

W okresie od 13 listopada 1987 roku do 30 listopada 2002 roku był zatrudniony w Zakładzie (...) sp. z o.o. w S. na stanowisku rzemieślnika, starszego rzemieślnika.

Dowód: świadectwo pracy z 29.11.2002 roku - k. 7, pl. III akt ZUS.

W okresie od 4 maja 2006 roku do 29 kwietnia 2016 roku ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) sp. z o.o. s.k. na stanowisku pracownika magazynowego w mroźni i zamrażalni. W tym czasie wykonywał obowiązki na terenie kilku obiektów, przeznaczonych do przechowywania i przygotowania do przechowywania produktów w niskich temperaturach. W skład kompleksu wchodziły m. in.: zamrażalnia, mroźnia i rampa załadownicza.

Głównym miejscem wykonywania obowiązków służbowych przez B. K. była duża hala (rampa załadownicza), na której wybijał pojemniki, paletyzował, przewoził, ładował na kontenery, samochody, owijał oraz streczował produkty przed wysyłką. Temperatura powietrza w pomieszczeniach, w których przebywał ubezpieczony w godzinach pracy oscylowała w granicach od 0 do 5 stopni C.. Niezależnie od powyższego zdarzały się incydentalne przypadki, w których B. K. dokonywał krótkotrwałych czynności w temperaturach niższych, dochodzących do -24 st. C, np. w komorach składowych na mroźni (zamiatanie i sprzątanie śniegu, odbijanie lodu, czy też kiedy zastępował operatorów wózków widłowych w razie ich choroby). W okresie wyteżonej pracy instalacji, ewentualnie zimą w czasie mrozów, również mogło dochodzić do krótkotrwałych spadków temperatury w pomieszczeniach, w których przebywał B. K. (poniżej 0 st. C).

W czasie zatrudnienia ubezpieczony systematycznie przechodził profilaktycznie badania lekarskie. W skierowaniach na profilaktyczne badania lekarskie, opisując warunki pracy ubezpieczonego, pracodawca wskazywał, iż B. K. wykonuje „pracę poza komfortem cieplnym (chłód)”.

Dowody:

- zeznania B. K. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół - k. 44-45 akt sprawy;

- zeznania świadka M. W. (1) w wersji elektronicznej oraz protokół - k. 106-108 akt sprawy;

- akta osobowe ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. sp. k. w tym m.in.: skierowania na profilaktyczne badania lekarskie, świadectwo pracy z 29.04.2016 r., świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 29.04.2016 r., umowa o pracę z 17.06.2008 r.;

W dniu 29 kwietnia 2016 roku pracodawca ubezpieczonego wydał mu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym stwierdził, że B. K. (1) w okresie zatrudnienia w (...) sp. z o.o. sp. k. od 4 maja 2006 roku do 31 grudnia 2008 roku w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w chłodniach składkowych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0° - wykaz A, dział X, poz. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r., Dz.U. nr 8 poz. 43 z 18.02.1983 r., na stanowisku pracownika magazynowego – wykaz A, dział X, poz. 7, pkt 13.

Dowód: świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 29.04.2016 r., k. 4 akt osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. sp. k.

Pracodawca ubezpieczonego nie wydał mu zaświadczenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych za okres po 31 grudnia 2008r., uznając że B. K. nie wykonywał w tym czasie pracy, o której mowa w załącznikach do tej ustawy.

B. K. zarówno do 31 grudnia 2008r., jak i po tej dacie wykonywał w spółce (...) prace tego samego rodzaju, w takich samych warunkach.

Niesporne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie mogło zostać uwzględnione.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 965 z późn. zm.) prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku,
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3,
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W art. 49 ustawy pomostowej wskazano natomiast, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Skoro więc z przepisów ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że wymienione tam przesłanki muszą być spełnione łącznie, to niespełnienie choćby jednej z nich uniemożliwia przyznanie prawa do świadczenia. Także przewidzianych w przepisach wyjątków od ustalonych ogólnych zasad nie można traktować rozszerzająco. Jeśli więc ubezpieczony mógłby przejść na emeryturę pomostową tylko w drodze wyjątku, po spełnieniu przesłanek wymienionych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, koniecznym byłoby spełnienie przez niego każdego z wymienionych tam warunków.

W orzecnictwie sądów (w tym przede wszystkim w orzecnictwie Sądu Najwyższego) wyrażany jest jednolity pogląd, że nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy z 2008 roku o emeryturach pomostowych ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013r., sygn. akt II UK 159/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 stycznia 2013 r., III AUa 1050/12; uzasadnienie wyroku Sądu

Najwyższego z dnia 7 lutego 2011 r. I UK 276/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2012 r. I UK 164/12). Pogląd ten sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela.

Stosownie do definicji zawartej w przepisie art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, mogące z wiekiem z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, stawiające przed pracownikami - mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej - wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Zamknięta lista takich prac została wymieniona w załączniku nr 1 do ustawy. Z kolei pod pojęciem prac o szczególnym charakterze ustawodawca rozumie, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy, prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz takich prac został ujęty w załączniku nr 2 do ustawy.

Sąd Najwyższy w wyroku z 13 marca 2012 roku, wydanym w sprawie II UK 164/11 wyraził pogląd, że wyżej wymienione wykazy prac mając charakter zamknięty, co oznacza, że nie podlegają uzupełnieniu, choćby ubezpieczony wykonywał inne prace, potocznie uważane za „szkodliwe dla zdrowia” i choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy trzeba wskazać, że poza sporem było w niej, że B. K. (1) posiada co najmniej 25 – letni okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to że urodził się po 31 grudnia 1948 roku, ukończył 60 lat i nie pozostaje w zatrudnieniu (jego zatrudnienie w spółce (...) ustało z dniem 29 kwietnia 2016 roku).

W ocenie sądu materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dał jednak podstaw do wzruszenia zaskarżonej decyzji. Jak już wskazano wyżej, warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową - w świetle wykładni językowej przepisów art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych - jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 roku.

W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy), ale wyłącznie w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów.

Mając powyższe na uwadze, trzeba wskazać, iż podstawą prawną przyznania B. K. (1) prawa do świadczenia nie mógł być przepis art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ ubezpieczony nie spełnia przesłanki określonej w punkcie 6 tego przepisu, tj. po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ubezpieczony nie spełnił też wymogów z art. 49 ustawy, gdyż do dnia wejścia w życie ustawy nie posiadał wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Do okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych nie można było mu bowiem zaliczyć okresu zatrudnienia w (...) sp. z o.o. sp. k.

W ramach postępowania dowodowego w niniejszej sprawie sąd przeprowadził dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego oraz w jego aktach osobowych z okresu zatrudnienia w spółce (...). Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one

sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji oraz w sposób rzetelny, stąd też sąd ocenił je jako miarodajne. Za wiarygodne uznał sąd także zeznania świadka M. W. (1) oraz korespondujące z nimi wyjaśnienia ubezpieczonego.

W ocenie sądu zgromadzony materiał dowodowy - przede wszystkim treść zeznań świadka - nie dawały podstaw do przyjęcia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego na stanowisku pracownika magazynowego była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. W pozycji 35 załącznika nr 1 cytowanej ustawy wymieniono prace w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0°. Ponadto, z treści przepisu art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że prace takie muszą być wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy, co oznacza w praktyce konieczność wykonywania wyłącznie takich prac przez całą dniówkę roboczą, nie zaś tylko doraźnie, na przemian z pracami, które nie mają takiego charakteru. Tymczasem tak z zeznań świadka M. W. (1) – pracującego na stanowisku mistrza magazynu, mroźni i zamrażalni, tj. bezpośredniego przełożonego ubezpieczonego, jak i wyjaśnień samego B. K. (1) wynika jednoznacznie, że ubezpieczony nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0°. Z wyjaśnień ubezpieczonego i świadka wynika bowiem, że na terenie zakładu były hala (rampa załadownicza), zamrażalnia i mroźnia, przy czym ubezpieczony w ramach swoich obowiązków pracował przede wszystkim na hali (rampie załadowniczej), gdzie – jak zapewnił świadek M. W., a co przyznał też B. K. – na stałe (poza okresami mrozów) panuje temperatura od 0 do 5°C. Świadek wyjaśnił też, iż B. K. (1) na co dzień zajmował się tam wybijaniem pojemników, paletyzowaniem, ładowaniem na kontenery, owijaniem oraz streczowaniem produktów przed ich wysyłką. Jedynie sporadycznie był natomiast oddelegowywany do pracy w pomieszczeniach, gdzie temperatura spadała poniżej zera (przykładowo w razie potrzeby obsługiwał wózki widłowe, zastępując innych pracowników w czasie ich urlopu czy choroby. Także w sytuacji gdy trzeba było posprzątać, zamieść śnieg czy też odbić lód, ubezpieczony był kierowany do pracy do pomieszczeń, gdzie temperatura dochodziła do -24°C). Podkreślenia wymaga, iż sam ubezpieczony przesłuchiwany na pierwszej rozprawie wskazał, iż w miejscach gdzie pracował „temperatura 0° była raczej wyjątkowo (...) generalnie miała tam być temperatura do plus dwóch stopni”. Co więcej, potwierdził, że temperatura poniżej 0 stopni panowała tylko w mroźni i zamrażalni i tylko tam - wchodząc sporadycznie, jedynie w razie potrzeby - przebywał w temperaturze poniżej 0°.

Powyższe znalazło pełne potwierdzenie także w dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego z omawianego okresu zatrudnienia, w tym w szczególności w skierowaniach na badania okresowe, w których zawsze wskazywano, że ubezpieczony pracuje w pomieszczeniach o obniżonej temperaturze (wykonuje pracę poza komfortem cieplnym – w chłodzie), natomiast nigdzie, w żadnym dokumencie nie wskazano, że ubezpieczony wykonuje pracę, która stale naraża go na przebywanie w temperaturze poniżej 0 stopni.

W tej sytuacji nie sposób było uznać, iż w trakcie spornego okresu zatrudnienia ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0°. B. K. z całą pewnością pracował w przemyśle chłodniczym, niemniej świadczył swoją pracę „przy chłodni”, a taka praca nie narażała go w pełnym wymiarze i stale na warunki określone jako szkodliwe (tj. konieczność pracy w temperaturze poniżej 0°). Innymi słowy jedynie stała, w pełnym wymiarze praca w przemyśle chłodniczym w chłodniach składowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0° uprawniałaby do kwalifikacji takiej pracy jako pracy w szczególnych warunkach.

Z tego samego względu, należy uznać, iż ubezpieczony nie spełnił też przesłanki z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ na dzień 1 stycznia nie legitymował się wymaganym stażem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. Jak już bowiem powyżej wskazano, powód wprost przyznał, iż pracując na stanowisku pracownika magazynowego w zakładzie, którego głównym przeznaczeniem było przechowywanie i przygotowywanie do przechowywania produktów w niskich temperaturach, w ramach swoich obowiązków przede wszystkim pracował w pomieszczeniach o temperaturze od 0 do 5° C, co nie mieści się jednak w zakresie pkt 31 wskazu stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W tym miejscu sąd jeszcze raz wyjaśnia, że w orzecznictwie ukształtował się jednoznaczny pogląd w zakresie wykładni przepisów art. 49 w zw. z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, uprawniających do emerytury we wcześniejszym wieku. Przepisy te należy interpretować ściśle, bowiem nabycie prawa do takiej emerytury jest swoistym przywilejem i nie można stosować wykładni rozszerzającej powyższych przepisów, a w szczególności jeżeli chodzi o rodzaj pracy i jej charakter czy też stanowisko pracy.

Należy też wskazać, że tak sąd, jak i organy stosujące prawo nie mają możliwości samodzielnego ukształtowania określonej materii, a ich obowiązkiem jest przestrzeganie oraz stosowanie powszechnie obowiązującego prawa. Nie mają przy tym jakichkolwiek podstaw do wyłączenia ich od czynienia zadość temu obowiązkowi. Nie mogą one przecież w żadnym razie orzekać wbrew prawu, chociażby nawet było ono – w ocenie osób ubiegających się o świadczenia – rażąco krzywdzące i niesprawiedliwe.

Wreszcie, na zakończenie należy wskazać, iż uwadze sądu nie uszło to, że pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazał, iż w okresie od 4 maja 2006 roku do 31 grudnia 2008 roku ubezpieczony wykonywał pracę w chłodniach składowych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0°C. Gdyby założyć, że twierdzenia zawarte w tym świadectwie są prawdziwe, niezrozumiałym byłoby to, że taki dokument nie został wystawiony za dalszy okres, mimo że B. K. wykonywał w tym czasie takie same jak wcześniej obowiązki, w identycznych warunkach.

Odnosząc się do powyższego trzeba jednak podkreślić, iż treść wystawianych przez pracodawców świadectw pracy, w tym także świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach może podlegać weryfikacji. Dokonana przez pracodawcę ocena charakteru wykonywanej przez pracownika pracy nie jest bowiem dla sądu wiążąca, a dokument w postaci świadectwa pracy podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie jak każdy inny dowód. Świadectwo pracy jako dowód z dokumentu prywatnego nie ma w szczególności silniejszej mocy dowodowej niż dowód z zeznań świadków lub przesłuchania stron (por. w tym zakresie wyrok SN z dnia 5 października 2011 roku, II UK 43/2011).

W niniejszej sprawie dokonana przez sąd ocena wiarygodności przedłożonego przez ubezpieczonego świadectwa doprowadziła zaś sąd do przekonania, że treść tego dokumentu w zakresie potwierdzającym wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych w okresie od 4 maja 2006 roku do 31 grudnia 2008 roku nie odpowiada prawdzie. Wskazują na to przede wszystkim zeznania świadka M. W., który przyznał, że po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, komisja zakładowa dokonała weryfikacji tego, który pracownik faktycznie wykonuje pracę w warunkach szczególnych, ostatecznie ustalając, iż pracą taką wykonują jedynie operatorzy wózków widłowych, z racji stałego przebywania w komorach i tunelach zamrażalniczych. Tym samym, świadek zasugerował, iż wcześniejsze zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych, chociażby pracy właśnie ubezpieczonego, było po prostu niedopatrzeniem. Niespornym było bowiem, że tak przed 1 stycznia 2009 roku, jak i poczynając od tej daty, ubezpieczony nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy w pomieszczeniach, w których temperatura nie przekraczała zera stopni C.

W powyższej sytuacji, kierując się wszystkimi wyżej opisanymi względami, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. sąd oddalił odwołanie jako nieuzasadnione.